

International Journal of Social Sciences

ISSN:2587-2591

DOI Number:<http://dx.doi.org/10.30830/tobider.sayi.21.21>

Volume 9/1

2025 p. 395-407

RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARINDA DUVARIN İMGESEL KULLANIMI

THE IMAGINARY USE OF THE WALL IN ILLUSTRATED CHILDREN'S BOOKS

Hatice SAĞINAK*
Serap UZUNER YURT**

ÖZ

Resimli çocuk kitaplarının bazılarında öğretilmesi ve deneyimlenmesi zor olan soyut kavramları somutlaştırmak adına duvar imgesi kullanılmaktadır. Bu kitaplarda duvar; önyargı, keşif ve merak, empati ve anlayış unsuru olarak kullanılır. Bu araştırmanın amacı okul öncesi çocuklarına yönelik hazırlanan resimli çocuk kitaplarında öne çıkarılan duvar imgesinin ne amaçla kullanıldığını incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Veri kaynağı, amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Buna göre araştırmanın veri kaynağı; Frederic Maupome ve Stephane Senegas “Duvar”, Jonathan Standing “Duvarın İçinden”, Ayşegül Dede “Duvarın Arkasında Ne Var?”, Jon Agee “Bu Kitabın Ortasında Duvar Var” ve Britta Teckentrup “Küçük Fare ile Kırmızı Duvar” resimli çocuk kitaplarıdır. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği uygulanmıştır. Resimli çocuk kitaplarında karşımıza çıkarılan duvar aslında çocuğun iç dünyasının yansımasıdır. Araştırmanın sonucu olarak duvarın imgesel kullanımları engeller ve ayırım, güvenlik ve koruma, yaratıcılık ve hayal gücü, önyargılar ve korkular olarak belirlenmiştir. Kitapların hepsinde duvar; engel ve ayırım, yaratıcılık ve hayal gücü imgelemine taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Resimli Çocuk Kitabı, Duvar İmgesi, Engel, Önyargı, Merak.*

ABSTRACT

In some children's picture books, the image of a wall is used to concretise abstract concepts that are difficult to teach and experience. In these books, the wall is used as an element of prejudice, discovery and curiosity, empathy and understanding. The aim

---

* Öğrenci, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, E-mail: haticesaginak46@gmail.com, ORCID: 0009-0003-5084-6004, Erzincan, Türkiye.

** Doç. Dr., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, E-mail: suzuneryurt@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9353-3468, Erzincan, Türkiye.

of this study is to examine the purpose of the wall image used in picture books prepared for preschool children. Document analysis method, which is one of the qualitative research methods, was used in the study. The data source was determined by purposeful sampling method. Accordingly, the data sources of the research are Frederic Maupome and Stephane Senegas 'The Wall', Jonathan Standing 'Through the Wall', Ayşegül Dede 'What's Behind the Wall?', Jon Agee 'There is a Wall in the Middle of This Book' and Britta Teckentrup 'The Little Mouse and the Red Wall' picture books. Descriptive analysis technique was applied in the analysis of the data. The wall in children's picture books is actually a reflection of the inner world of the child. As a result of the research, the imaginary uses of the wall were determined as obstacles and discrimination, security and protection, creativity and imagination, prejudices and fears. In all the books, the wall carries the imagery of obstacle and separation, creativity and imagination.

Keywords: *Children's picture book, wall image, obstacle, prejudice, curiosity.*

Giriş

İnsanoğlu yüzyıllardır duvar vasıtasıyla barınma, korunma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Duvar insanın tarih sahnesine çıktığı ilk andan itibaren kullanıldığından; kültürel, sanatsal ve toplumsal izleri üzerinde taşımaktadır. Çeşitli malzeme ve tekniklerle oluşturulur; çevreleme, taşıma, bölme, koruma, saklama ve sınırlama gibi işlevleri yerine getirmektedir. Bir yere sınır olan aynı zamanda bir alana şekil veren fiziksel oluşumdur. Mimari tasarım ögesi olan duvar, ele alınan yapıya biçim vermek, iç mekânı dışarıdan ayırmak ve içerisinde sınırlarını belirlemek için düzenlemeler yapılan bir yapıdır (Ching, 2006). Duvara fiziksel anlamının yanı sıra sembolik anlamlarda yüklenmektedir. Farklılaşan amaç ve beklenti çerçevesinde duvar; koruma, gizleme ve saklama görevinin yanı sıra nesnelere ya da insanları birbirinden ayırma, özgürlükleri kısıtlama gibi görevlerde üstlenmiştir (Yüksel, 2020).

İmge, farklı şekillerde çağrışım yapan duygusal her türlü etki, her türlü hayal, her türlü anlamdır. Onan'a (2019) göre imgesel kullanımın olduğu yerlerde kelime ya da yapının anlamı genişler, derinleşir ve çoğalır. İmge içerisinde yaşanan kültür aracılığıyla elde edilen görme biçimidir (Orhanoglu, 2010). Duyularla algılanarak dile aktarılan imge, öznel bir yorumlama, bir bilinçtir. İmge, insanoğlunun fark edebildiği nesnel gerçekliklerin, herkesin kendine ait düşünsel dünyasında yorumladığı bir haldir (Sartre, 2006). Berger'e (Berger, 1995) göre imge yeniden yaratılan ya da yeniden üretilen görünüm ve bir anlatıdır. Her imgede farklı bir görme biçimi yatmaktadır. Bu da görülende sınırsız görünüm olanağı yaratır. Esasen gerçek var oluşuyla aynı olmayan ama gerçeğinden ayırt edilemeyen imge, zihinde yepyeni bir varoluşu sergilemektedir. Duvar varoluşunda belli anlamlar taşımaktadır. Görünümde herkesin aklına gelen somut gerçeklikleri vardır. Sanat tarihi boyunca duvar, birçok sanat disiplini tarafından farklı amaçlar doğrultusunda ele alınmıştır. Özde mimari bir unsur olan duvara esas varoluşunun yanı sıra imgesel kullanım biçimleri sayesinde birçok anlam yüklenmektedir. Duvar; edebiyat, resim, sinema, müzik, fotoğraf, karikatür ve heykel gibi sanatlarda birer imge aracı olarak kullanılmaktadır. Yaşamımızda temel ihtiyaçlarımızı karşılama misyonu yüklenen duvar olgusu sanat söz konusu olduğunda olgu olmaktan çıkarak imgeye dönüşmektedir. Bir

yerde duvar koruma unsuru olarak ele alınırken bir diğer yerde ise ayırma unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Duyu organlarının dıştan algıladığı bir nesne olan duvar bilinçte bir hayale dönüşerek somuttan soyuta dönüşümün odağı olur. İmgeleşen duvar artık insanları koruyan, birbirinden ayıran, özgürlükleri kısıtlayan ya da engelleyen somut bir yapı olmaktan çıkar ve soyutlaşarak zihinlerde birer düşünce evrenini temsil eder.

Çocuğa bir davranış kazandırmak, bilgi aktarmak, herhangi bir konuda eğitmek, seçilen bir kavramı öğretmek için edebiyattan faydalanılmaktadır (Şimşek, 2016). Özellikle kavram öğretiminde çeşitli yollara başvurulmaktadır. Soyut bir kavramı somut bir nesneyle ele almak bu yollardan sadece birisidir. Fiziksel bir yapı olan duvar da edebiyatla bireylerde zihinsel bir çağrışıma dönüştürülebilmektedir. Bu sebeple duvar imgesel kullanım olanağı ile bazı resimli çocuk kitaplarında ele alınmıştır. Duvar imgesiyle engel ve ayırım, güvenlik ve koruma, önyargı ve korku, yaratıcılık ve hayal gücü gibi kavramlar çocuğun anlam dünyasına sunulmuştur. Resimli çocuk kitaplarında görsel dil ve yazı dili bir arada kullanılarak duvarın imgesel iletisi güçlü bir şekilde sağlanmaya çalışılmıştır. Zihinde anlam katmanları duvarın rengi, büyüklüğü ve sağlamlığı, karakterin duvara mesafesi gibi çeşitli bileşenlerle oluşturulmuştur. Resimli çocuk kitaplarında duvarın bir tarafındaki bireyler diğer tarafını göremez böylece duvarın ardına merak duygusu uyandırılır. Duvar keşfin öncüsü haline gelir ve okuyucu kitaptaki karakterle bir olup araştırmacı rolünü üstlenir. Normalde fiziksel bir engel olan duvar düşünce yapılarının çeşitlenmesine ve hayal gücünün ortaya çıkmasına yardımcı olur. Aynı zamanda duvar korunaklı alan olma dayatmasıyla toplumları ayıran, bir grubu izole eden ve sonunda yıkılarak aşılacak bir engeldir. Farklılığın kutuplaştıran yanlarının ve toplumsal ayırımın büyük bir yanlış olduğu duvar imgesiyle yansıtılır. Bazen duvarın varlığı ile yokluğu birlikte verilir. Burada duvar sadece zihindeki bir engeldir, zorlanması gereken sınırları ve sıkışık kalınan dogmaları temsil etmektedir. Esasen var değildir ama önyargılar nedeniyle birey duvarını kendisi oluşturur. Resimli çocuk kitaplarıyla duvar imgesi kullanımı çocuklara; bakış açısı, hayal kurma yetisi, düşünce çeşitliliği, merak duygusu, görsel okuma becerisi ve değer yargı edinimi kazandırmak açısından oldukça önemlidir. Bu araştırmada duvarın imgesel olarak ele alındığı bazı resimli çocuk kitaplarını duvar imgesi kullanımı açısından incelemek amaçlanmıştır. Resimli çocuk kitaplarında duvar temalarının kullanım amaçlarının neler olduğu, hangi imgesel anlamları sunduğu araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Bilimsel araştırmaların en az enerji, maliyet ve emekle yapılabilmesi için zihinsel ve dirik işlemsel süreçleri kapsayan yöntemler tercih edilir (Türkdogan, 1995). Doküman incelemesi üzerine çeşitli tanımlamalar yapılmaktadır. Bowen (2009) doküman incelemesini, incelemenin hem basılı hem de elektronik materyaller üzerinde titizlikle gerçekleştirilen bir süreç olarak açıklamaktadır.

Veri Kaynağı

Veri kaynağı seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Resimli çocuk kitapları seçilirken ‘duvar’ temasının işlenmesine dikkat edilmiştir. Çocuklara yönelik resimli çocuk kitaplarında duvar imgesinin kullanım amacına bakmak için uygun bulunan ve araştırma kapsamında yeterli görülen 5 resimli çocuk kitabı incelemeye alınmıştır. Frederic Maupome ve Stephane Senegas “Duvar”, Jonathan Standing “Duvarın İçinden”, Ayşegül Dede “Duvarın Arkasında Ne Var?”, Britta Teckentrup “Küçük Fare ile Kırmızı Duvar” ve Jon Agee “Bu Kitabın Ortasında Duvar Var” incelenen kitaplardır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Analizi

Verilerin analizinde doküman incelemesi yöntemiyle toplanan veriler betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Toplanan verilerin açıklanabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmasını sağlamak betimsel analizin temel amacıdır. Betimsel analizin çerçevesini oluşturmak, tematik çerçeveye göre verileri işlemek, bulguları tanımlamak ve bulguları yorumlamak; betimsel analizin dört aşamasını oluşturmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Bulgular

Araştırmanın bulguları toplu bir şekilde aşağıda yer alan Tablo 1’de verilmiştir.

Yazar ve Kitap Adı	Engeller ve Ayrımlar	Güvenlik ve Koruma	Yaratıcılık ve Hayal Gücü	Önyargılar ve Korkular
Duvar	Fiziksel engel, izolasyon		Hayal gücü, yaratıcı çözümler	
Duvarın İçinden	Fiziksel engel, toplumsal ayrımlar	Güvenlik hissi, barınak	Hayal gücü, keşif, yaratıcı çözümler	Toplumsal önyargılar, korku
Duvarın Arkasında Ne Var?	Fiziksel engel	Güvenlik hissi, barınak	Hayal gücü, merak, keşif	
Küçük Fare ile Kırmızı Duvar	Fiziksel engel	Güvenlik hissi, barınak	Hayal gücü, merak, keşif	Toplumsal önyargılar, korku
Bu Kitabın Ortasında Duvar Var	Fiziksel engel	Güvenlik hissi, barınak	Hayal gücü, keşif	Önyargılar, korku

Duvar

Frédéric Maupomé'un yazdığı Stéphane Sénégas'nın resimlediği Duvar, oyun oynama hak ve özgürlüğünün kısıtlandığı bir grubun sergilemiş olduğu mücadeleyi konu edinmektedir. Kitap bir grup arkadaşın beliren çizgi üzerinde oyunlar oynamasıyla başlamaktadır. Bu çizgi yükselerek duvara dönüşür. Dönüşümü karakterlerin farklı çözümler bulmasına neden olur. Artık oyunları duvar şekillendirmektedir. Git gide yükselen duvar sonunda aşılamayacak bir boyuta gelir. Ve böylece karakterleri duvarın varlığını sorgulamaya başlar. Duvar başlangıçta sadece belli belirsiz bir çizgi olduğu vurgulanırken duvarın üzerinde çizgiler belirir. Bu çizgiler arttıkça duvar zedelenir ve sonunda yıkılır. Ayrılmak zorunda kalan arkadaş grubu tekrar birlikte oyunlar oynamaya başlar. Ufak çizgi gördüklerinde ise anında o çizgiyi “bir daha, asla” diyerek silerler.

Görsel 1. Frederic Maupome ve Stephane Senegas, Duvar, 2019, Resimli Çocuk Kitabı, kapak ve resimlenmiş iç sayfa tasarımı görüntüleri

Engeller ve Ayrımlar

Duvar isimli resimli çocuk kitabında “duvar imgesi” engeller ve ayrımlar olarak karşımıza çıkmaktadır. ‘Duvar’ fiziksel bir engeldir ve burada engel, ayrılık temalarını simgeler. Metinde ‘duvarın’ karakterler arasındaki iletişimi engellediği vurgusu ‘duvar imgesi’ kullanılarak yapılmaktadır.

Yaratıcılık ve Hayal Gücü

Duvarın imgesel bir diğer kullanımı karakterlerin hayal gücünü kullanarak aşmak zorunda kaldıkları sadece birer engel olarak değil de sorgulamaların, düşünsel süreçlerin önünü açan bir merak ögesi olarak işlev görmesidir. Böylece çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimi sağlanmaktadır. Ayrıca kitapta karakterler duvarın yükselmesi devam ettikçe, yükselişe uygun farklılaşan oyunları oynamaya devam eder. Böylece duruma uygun yaratıcı düşünme becerisini geliştirmektedir.

Duvarın İçinden

Jonathan Standing’in yazdığı Duvarın İçinden de ayrımcılık, mücadele, dostluk ve eşitlik bir arada işlenmektedir. Bu defa ayrım kitabın başından itibaren okura sunulmaktadır. Duvar, sarı ve mavi olmak üzere iki ayrı grubun arasında, devasa bir şekilde durmaktadır. Keskin bir şekilde ayrılan bu iki grubun üyelerinin duvarı aşarak bir araya gelmesi

yasaklanmıştır. Okuyucu duvarın sarı tarafında yer almaktadır. Onlara göre maviler düşman ve böylece duvarın ardı da düşman bölgesidir, duvar ise mavilerden kendilerini korumaktadır. Genç karakter duvar boyunca yürürken mavi tarafa karşı çeşitli sloganlar okuyucuya sunulur. Bir farenin küçük oyuktan mavilerin tarafına geçtiğini gören genç, o oyuktan mavi tarafa doğru bakar. Ve mavi halktan olan genç bir kızla karşılaşır ve dost olurlar. Bir araya gelince neler yapabileceklerini hayal ederler. Sonra da bu düşünceleri duvarı aşıp bir araya gelme fikriyle körüklenir. Birçok şey düşünürler ama duvara hasar vermeden bir araya gelebilecekleri bir fikir bulamazlar. Sonunda düşündükleri en iyi planı uygularken duvar zarar görür ve yıkılır. Böylece iki grup bir arada ve gayet dostça yaşamaya başlar.

Görsel 2. Jonathan Standing, Duvarın İçinden, 2021, Resimli Çocuk Kitabı, kapak ve resimlenmiş iç sayfa tasarımları

Engeller ve Ayrımlar

Duvarın İçinden kitabında duvar, fiziksel bir ayırım olarak karakterlerin karşısına çıkar. Ve böylece duvar bir engel, ayrılık ve izolasyon temalarının simgesi halinde kullanılır. İki ayrı dünyayı, sarılar ve mavileri ayıran duvar toplumsal bölünmeleri ve önyargıları temsil eder.

Güvenlik ve Koruma

Barınak işlevini üstlenen duvar, güvenlik ve koruma sembolü olarak ele alınır. Ancak güvende olma hissini kazandırırken, karakterleri dış dünyadan izole eder ve özgürlüklerini tamamen kısıtlar.

Önyargılar ve Korkular

Duvar bakanlığın manifestosu olarak ele alınır. Bu bakanlık manifestosuyla duvarın ardındaki dünyanın tehlikeli olduğu ve duvarın güvenlik sağladığı iddia edilir. Böylece otoriter rejimle birlikte kontrol mekanizmaları, korku politikasını karakterlere aşılar.

Yaratıcılık ve Hayal Gücü

Gencin duvardaki deliği keşfetmesi, görsellerde önemli bir dönüm noktası olarak işlenir. Bu detayla birlikte duvarın sadece fiziksel bir engel olmadığı aynı zamanda da keşif ve değişim için önemli bir fırsat olduğu vurgulanmaktadır. Duvardaki deliği fark eden genç karakter hayal gücünü kullanarak engeli aşmaya çalışır. Duvarla okuyucunun yaratıcı düşünme becerisi ve merak duygusu harekete geçirilir.

Duvarın Arkasında Ne Var?

Ayşegül Dede'nin pandemi döneminde yazdığı Duvarın Arkasında Ne Var kitabı, bahçesindeki duvarın arkasında ne olduğunu merak eden bir çocuğun hikayesini konu edinmektedir. Küçük çocuk bahçedeki duvarın ardını merak eder ve çeşitli yollar deneyerek duvarın ardını görmeye çalışır. Lakin tüm denemeleri başarısızlıkla sonuçlanır. Sonra duvarın ardında ne olduğunu düşünürken esen rüzgarla ıhlamur kokusunu alır. Ve başlar araştırmaya. Ihlamur ağacının resmini aşamadığı o duvara çizer. Böyle böyle hem beş duyu organını kullanarak hem de çeşitli araştırmalar yaparak duvarın ardını hayal eder ve hayal ettiklerini duvara resmeder.

Görsel 3. Ayşegül Dede, Duvarın Arkasında Ne Var?, 2020, Resimli Çocuk Kitabı, kapak ve resimlenmiş iç sayfa tasarımı görüntüleri

Engeller ve Ayrımlar

Duvarın Arkasında Ne Var? kitabında duvar imgesel bağlamda yine fiziksel bir engel olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuk duvarın ardını merak etmesine rağmen o engeli aşamaz. Ve bu defa duvar yıkılmaz. Kitapta aşılamayan duvar, çocukla dış dünya arasında bir ayırım rolü üstlenir.

Güvenlik ve Koruma

Küçük çocuk bahçesinin içerisinde ve yanında oyuncakları, kitapları bulunmaktadır. Kitapta hâkim olan renkler parlak ve canlıdır. Böylece duvarın bu tarafı güvenli bir alan olarak yansıtılmaktadır.

Yaratıcılık ve Hayal Gücü

Kitabın genelinde merak duygusu yoğun bir şekilde işlenmektedir. Çocuğun hayal gücünü kullanarak duvarın arkasını keşfetmeye çalışmasıyla yaratıcı düşünme becerileri ve merak duygusu ön plana çıkarılmaktadır. Yine duvarın üzerine çocuğun çizdiği çizimler çocuğun merakını ve yaratıcılığını simgelemektedir. Böylece duvarın fiziksel bir engel olmasının yanı sıra keşif için de önemli bir fırsat olduğu aktarılmaktadır.

Küçük Fare ile Kırmızı Duvar

Britta Teckentrup'ın yazdığı Küçük Fare ile Kırmızı Duvar kitabında korkularla yüzleşmek, özgür kalabilmek, değişime hazır ve açık olabilmek konusu işlenmiştir. Bu sefer de kırmızı devasa duvarın çevrelediği renksiz bir kasaba karşımıza çıkmaktadır. Bu duvarın içerisinde yaşayan hayvan karakterleri halinden memnundur. Duvarın kendilerini dış dünyadan koruduğuna inanırlar. Lakin Küçük Fare meraklıdır. Bu duvarın neden olduğu, dışarıda nelerin olduğu, ne zamandır burada yaşam sürdürdükleri gibi sorgulamalar yapmaktadır. Bu sorularını kasabada yaşayan diğer tüm hayvanlara sorar. Fakat cevaplar Küçük Fare'yi tatmin etmez. Diğer hayvanlar duvarın iyi ki olduğunu, onları koruduğunu, dışarısını da hiç merak etmediklerini söylerler. Gezgin bir kuş duvarın içerisine konar ve Küçük Fare'nin merakını gidermek için onu duvarın dışına taşır. Ve Küçük Fare duvarın dışını renkli, capcanlı bir orman olarak görünce hayran kalır. Tekrar kasabaya dönüp herkese olan biteni anlatmak ister. Fakat çıkarken orada olan kırmızı duvar artık görünmez olmuştur. Kuşa duvar nerede diye sorar, kuş ise “duvarın var olduğunu kim söyledi ki” diyerek cevap verir. Duvar aslında hiç orada olmamıştır. Küçük Fare kasabaya dönünce olan biten her şeyi arkadaşlarına anlatır. Ve ön yargısını kırabilenlerle renkli ormana doğru bir yolculuğa çıkar.

Görsel 4. Britta Teckentrup, Küçük Fare ile Kırmızı Duvar, 2023, Resimli Çocuk Kitabı, kapak ve resimlenmiş iç sayfa tasarımı görüntüleri

Engeller ve Ayrımlar

Küçük Fare ile Kırmızı Duvar' da duvar başlarda fiziksel bir engelken daha sonrasında kitabın akışına göre zihinsel bir engel olarak ele alınmaktadır. Devasa yapısıyla küçük kasabayı izole eden, dış dünyayla içeriği ayıran bir engeldir. Duvar hayvanların özgürlüklerini kısıtlar ve onların keşfetme arzusunu engeller.

Güvenlik ve Koruma

Karakterlerce duvarın içi korunaklı bir alandır. Duvar imgesi barmak rolünü üstlenmektedir. Hayvanlar duvarın onları dış dünyadan koruduğunu inancını taşımaktadırlar. Ancak duvarın verdiği bu güvende olma duygusuyla birlikte duvar aslında dış dünyayla bağ kurmaya engel olmaktadır.

Önyargılar ve Korkular

Kitapta duvar dikkat çekici rengi ile baskılayıcı bir unsur olarak yansıtılmaktadır. Kırmızı tehlike ve uyarı rengi olarak algılanabilmektedir. İçerisindeki hayvanların konuşmaları duvarın toplumsal önyargıları ve korkuları temsil ettiğinin göstergesidir. Küçük Fare dışında tüm diğer hayvanlar, duvarın arkasında tehlikeli bir şeyler olduğunu düşünmektedir. Bu sebeple duvarı aşmaya cesaret edemezler. Küçük Fare'nin duvarın arkasını keşfetme çabası, Platon'un Devlet (Platon, 2016) kitabının yedinci bölümünde yer

verilen Mağara Alegorisini anımsatır. Fare, hakikati sorgulayarak arayan insan temsilyken, diğer hayvanlarda toplumun önyargılarını ve korkularını temsil etmektedir.

Yaratıcılık ve Hayal Gücü

Kitapta Küçük Fare'nin duvarın arkasına duyduğu merak nedeniyle hayal gücünü kullanarak duvarın ardını keşfetme çabası ele alınmaktadır. Böylece çocukların yaratıcı düşünme becerisi ve merak duygusu duvar imgesiyle temsil edilir. Sorgulamalar düşünsel eylemlere dönüşerek okuyucuyu duvara odaklar ve sonrasında duvarın ardını keşfetme arzusu güdülenir.

Bu Kitabın Ortasında Duvar Var

Jon Agee'nin yazdığı Bu Kitabın Ortasında Duvar Var da kitabın ortasında beliren duvara Küçük Şövalye'nin yüklediği anlam sergilenmektedir. Kitabın ortasındaki duvar Küçük Şövalye ile diğer canlıları ayırmaktadır. Diğer canlıların aksine Küçük Şövalye bu durumdan son derece memnundur. Diğer tarafta ise kocaman, korkutucu bir dev vardır ve duvar onu devden korumaktadır. Yine de duvarın ardını merak eder ve duvarın ardına bakmak için çözümler arar. Bu esnada duvarın kendisinden tarafta birtakım gariplikler meydana gelir. Küçük Şövalye bu duruma şaşırır. Çünkü duvarın onu diğer taraftan koruduğunu sanmaktadır. Kendi tarafını ise her zaman güvenli bir bölge olarak görmektedir. Lakin o çok korktuğu dev kendisini duvarın diğer tarafından kurtarır ve hep birlikte güzel bir tablo oluştururlar.

Görsel 5. Jon Agee, Bu Kitabın Ortasında Duvar Var, 2018, Resimli Çocuk Kitabı, kapak ve resimlenmiş iç sayfa tasarımı görüntüleri

Engeller ve Ayrımlar

Kitabın ortasında beliren duvar fiziksel bir engel olarak karakterlerin karşısına çıkar. Bu engelle birlikte ayrılık ve izolasyon temaları işlenmektedir. Küçük Şövalye ve diğer karakterler arasında konumlanan duvar, imgesel anlamda ayrışmayı temsil eder. İki ayrı grup, güvenli ve tehlikeli taraf vurgusu yapılmaktadır.

Güvenlik ve Koruma

Duvar, Küçük Şövalye için barınak görevi üstlenmektedir. Duvar, güvenlik ve koruma sembolüdür. Küçük Şövalye, duvarın kendi tarafını güvenli, diğer tarafını ise tehlikeli olarak nitelendirmektedir. Böylece duvarın kendisini koruduğunu düşünür Küçük Şövalye. Ancak bu güvenli alanda olma hissi, onun özgürlüğünü kısıtlayıp keşfetme yollarını engeller.

Önyargılar ve Korkular

Duvar, önyargıları ve korkuları temsil eder. Küçük Şövalye duvarın ardının tehlikeli olduğunu sanmaktadır. Özellikle duvarın ardında yaşayan devin kendisine zarar vermesinden korkar. Bu bir varsayımdan ibaret kalarak devin kendisini kurtarmasıyla bu önyargının yanlış olduğunu keşfeder.

Yaratıcılık ve Hayal Gücü

Küçük Şövalye duvarın ardının tehlikeli olduğunu düşünmesine rağmen duvarın ardına yoğun şekilde merak duymaktadır. Duvarın ardında neler olduğunu keşfetme çabasına engel olamaz. Böylece duvar merak duygusunu tetikler. Duvar imgesel anlamda yaratıcı düşünme becerisini ve merak duygusunu temsil eder.

Tartışma

Sanat dünyası, duvarı farklı amaçlar içerisinde kullanarak insanı insana anlatmaktadır. Bunu da imge, imaj ve metafor aracılığıyla yapmaktadır. İskenderoğlu'na (2009) göre imge; insanın zihin evrenin dışına çıkarak sanatla somutlaşır ve zihin kodlarıyla beraber sunan bir tür sanat imgeleri oluşturur. Var olma nedenleriyle imgeler bağımsız bir şekilde sanat dünyasında yeni iletişim aracına dönüşmektedir. Fark etme, sorgulama, yargılama gibi insana özgü tüm eylemlerin çözümlemesidir. Ev, masa, balon ve duvar gibi olguların imgesel kullanımları inceleme konusu olarak ele alınmıştır.

Resimli çocuk kitapları, çocuğun bilişsel gelişimini ve hayal gücünü destekleyen, çocuğu hayata hazırlayan, eğlenceli öğrenim sağlayan kaynaklardır. Ayrılık, önyargı, güvenlik, hayal gücü; anlatılması, öğretilmesi ve deneyimlenmesi oldukça zor olan soyut kavramlardır. Resimli çocuk kitapları vasıtasıyla bu soyut kavramların günlük yaşamda karşılaşılan 'duvar' yapısıyla resimlenerek öğretilmesi daha kolay olmaktadır. Somut bir yapı soyut bir iletiye dönüşmektedir. Tanımlanması zor soyut kavramları, resimlemeler vasıtasıyla ele alırken görselin ve dilin imgesel olanağı kullanılmaktadır.

Hayatın ve sanatın içerisinde yer alan evi imgesel açıdan inceleyen Zümrüt ve Ege (2021) ile araştırmamız benzerlik göstermektedir. Mimari bir unsur olan ev farklı sanat dallarıyla zengin kullanımının yanı sıra seramik sanatında kişisel arayış, kopmayan bağ ve yuva özelliğini imgesel anlamda iletmektedir.

Fotoğraf sanatında duvar imgesini ele alan Yüksel (2020) sanatçıların doğrudan veya dolaylı olarak duvara yüklediği anlam, ifade biçimi ve yaklaşımları analiz edilmiştir. Duvar imgesi birçok sanat disiplini tarafından değerlendirilmiştir. Film, müzik, resim, heykel, fotoğraf, karikatür, mimarlık, edebiyat eserlerince duvar imgesi duyguların temsilcileri olarak değerlendirilmiştir (Yüksel, 2020, s.178). Araştırmamız duvar imgesinin farklı bir sanat dalı üzerinden incelenmesi bakımından bu araştırmadan ayrılmaktadır.

Edebi eserleri duvar imgesi açısından incelemesiyle araştırmamıza benzer bulunan Erkurt'un (2021) araştırmasında Wolfgang Borchert, Attila İlhan ve Nazım Hikmet'in yapıtlarında duvar imgesini toplumsal vicdan ve ideoloji temsilcisi olarak incelemiştir. Dönemin şartları yapıtlardaki duvar temalarına yansıdığı saptanmış olup, Wolfgang Borchert ve Attila İlhan eserlerinin 'toplumsal vicdan'ın temsilcisi, Nazım Hikmet'in şiiri ise; "ideolojik" bir temsil üstlendiği sonucuna varılmıştır.

Sonuç ve Öneri

Resimli çocuk kitaplarından seçilen Duvar, Duvarın İçinden, Duvarın Arkasında Ne Var, Küçük Fare ile Kırmızı Duvar ve Bu Kitabın Ortasında Duvar Var kitapları duvar imgesi açısından incelenmiştir. Bu kitaplarda duvarın imgesel kullanımları engeller ve ayırım, güvenlik ve koruma, yaratıcılık ve hayal gücü, önyargılar ve korkular şeklinde belirlenmiştir. Kitapların hepsinde duvar engel ve ayırım, yaratıcılık ve hayal gücü imgelemine taşımaktadır. Engel ve ayırım özellikle fiziksel engel olarak verilirken, yaratıcılık ve hayal gücü merak ya da keşif dürtüsüyle verilmektedir. Duvar haricindeki diğer kitaplarla duvara güvenlik ve koruma anlamı yüklenmiştir. Burada duvar karakterlere güvenlik hissi uyandırırken barınak rolü de taşımaktadır. Duvarın İçinden ve Küçük Fare ile Kırmızı Duvar da duvar imgesi toplumsal önyargı, korku; Bu Kitabın Ortasında Duvar Var da ise önyargı, korku şeklinde yansıtılmaktadır.

İncelenen resimli çocuk kitaplarının ayrılık, toplumsal ayırım, önyargı, hayal gücü, merak gibi soyut kavramları öğretmek için Okul Öncesi, Türkçe ve Sınıf Öğretmenlerince kullanılabilir. Duvar imgesinin kullanımı çizgi film, animasyon gibi diğer sanat dalları üzerinden incelenerek çalışmaların derinleşmesi sağlanabilir.

Kaynaklar

Berger, John, (1995), Görme Biçimleri, Metis Yayınları, İstanbul.

Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. Qualitative research journal, 9(2), 27-40.

- Ching, Francis D.K., (2006), İç Mekân Tasarımı - Resimli, Yem Yayın, İstanbul.
- Erkurt, G. Ş. (2021), Wolfgang Borchert, Attila İlhan ve Nazım Hikmet'in Yapıtlarında 'Toplumsal Vicdan' ve 'İdeoloji' Temsilcisi. Diyalog, s. 23-47.
- İskenderoğlu, L. (2009). Jean-Paul Sartre'in "İmgelem" i, Sanatta İmge ve İmge Kökleri Üzerine. Jean-Paul Sartre's Imagination Is On, Image In Art And Root Of Images" Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 14(2), s. 157-166.
- Onan, B. (2019). Dil Eğitiminin Temel Kavramları, Ankara: Nobel Yayınları.
- Orhanoğlu, Hayrettin (2010): Sanat Eserinde İmgecilik ve Edip Cansever'in Şiirlerinde Gerçeküstücü İmgeler. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum. (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/755510>).
- Platon, (2006), Devlet, Çev. M. Ali Cimcoz, İstanbul, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Sartre, J. Paul, (2006), İmgelem, (çev: Alp Tümertekin), İthaki Yayınları, İstanbul.
- Şimşek, T. (2016). Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı, Ankara: Grafiker Yayınları.
- Türkdoğan, O. (1995). Bilimsel Değerlendirme ve Araştırma Metodolojisi. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Yüksel, G. (2020). Fotoğraf Sanatında Metafor Olarak Duvar İmgesi: Evrensel Örneklerden Hareketle Türkiye ve Kuzey Kıbrıs'a Bir Bakış. Sanat Ve Tasarım Dergisi, 10(1), s. 174-195. <https://doi.org/10.20488/sanattasarim.830806>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin.
- Zümrüt, Y., ve Ege, T. G. (2021). SERAMİK SANATINDA EV TEMASI. Journal of International Social Research, Cilt 14, Sayı 77, s. 627-639.